

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.В. ДОКУЧАЄВА**

**ВИСНОВОК
ЕКСПЕРТНОЇ КОМІСІЇ ПРО ПІДСУМКИ
АКРЕДИТАЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 0901 «СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО І ЛІСНИЦТВО»

**НАПРЯМ ПІДГОТОВКИ 6.090103 «ЛІСОВЕ ТА САДОВО-ПАРКОВЕ
ГОСПОДАРСТВО»**

**ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ: СПЕЦІАЛІСТ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 7.09010301 «ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»**

ХАРКІВ – 2016

ВИСНОВОК

експертної комісії Міністерства освіти і науки України щодо проведення акредитаційної експертизи з підготовки спеціалістів напряму підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» у Харківському національному аграрному університеті імені В.В. Докучаєва

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 09.08.2001 р. № 978 «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах», наказу Міністерства освіти і науки України №203 л від 12.02.2016 р., експертна комісія у складі:

Голови комісії:

**Юхновського Василя
Юрійовича**

доктора сільськогосподарських наук,
професора, завідувача кафедри лісової
меліорації і оптимізації лісоаграрних
ландшафтів Національного університету
біоресурсів і природокористування України

Члена комісії:

**Шлапака Володимира
Петровича**

доктора сільськогосподарських наук,
професора, завідувача кафедри лісового
господарства Уманського національного
університету садівництва

з 17 лютого по 19 лютого 2016 р. розглянула подані матеріали і провела експертне оцінювання відповідності освітньої діяльності Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва державним акредитаційним вимогам підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» – повторна акредитація. Експертна комісія зустрічалась з ректором, першим проректором університету, деканом факультету лісового господарства, викладачами та співробітниками випускової кафедри. На місці було проведено відвідування бібліотеки, гуртожитку, службових, навчальних та лабораторних приміщень.

Під час експертної оцінки комісія перевірила достовірність інформації, поданої органу ліцензування разом із заявою, а також фактичний стан кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного забезпечення Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва та його відповідності вимогам чинного законодавства.

При проведенні експертизи комісія керувалась постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2007р. № 1019 «Про ліцензування діяльності з надання освітніх послуг», а також наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1021 від 17.09.2012.

У підсумку перевірки і оцінювання матеріалів експерти констатують наступне.

Голова експертної комісії

В.Ю. Юхновський

**РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ХАРКІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМ. В.В. ДОКУЧАЄВА ТА КАФЕДРИ ЛІСІВНИЦТВА ФАКУЛЬТЕТУ
ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

1.1 Загальна інформація про ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, випускові кафедри факультету лісового господарства за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» та випускову кафедру лісівництва спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» ОС «Спеціаліст».

Повна назва вищого закладу освіти: Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва.

Юридична адреса: 62483, Харківська область, Харківський район, п/в «Комуніст-1».

Загальна навчальна площа університету: загальна площа приміщень складає 88284 м², навчальна – 41856 м².

Форма власності: державна.

Відомча приналежність: Міністерство аграрної політики та продовольства України.

Рівень акредитації ВНЗ в цілому: IV (четвертий).

Основні установчі документи, що визначають умови та зміст діяльності Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва:

- Статут Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва, погоджений з Міністерством освіти і науки України 24.03.2008 р. та затверджений Міністерством аграрної політики та продовольства України 24.03.2008 р., реєстраційний №172.
- Довідка № 21-Д-141 від 20.03.2012 р. про включення вищого навчального закладу (Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва) до Державного реєстру вищих навчальних закладів України.
- Свідоцтво про державну реєстрацію юридичної особи, серія А00 №163841.
- Довідка АА № 740929 від 08.11.2012 р. з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ).
- Ліцензія Міністерства освіти і науки України, серія АЕ №458792 від 05.08.2014 р. на надання освітніх послуг навчальними закладами, пов'язаних з одержанням вищої освіти на рівні кваліфікаційних вимог до бакалавра, спеціаліста, магістра з додатками.
- Сертифікат про акредитацію Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва за статусом вищого закладу освіти IV (четвертого) рівня (серія РД - IV за № 211568 від 19.04.2005 р.) та сертифікати про акредитацію всіх спеціальностей ВНЗ.
- Указ Президента України від 27 березня 2002 року № 303/2002 «Про

Голова експертної комісії

В.ІО. Юхновський

перейменування та надання статусу національного Харківському державному аграрному університету ім. В.В. Докучаєва».

- Відомості про кадрове, навчально-методичне і матеріально-технічне забезпечення навчальної діяльності та соціальну інфраструктуру університету.
- Копії документів, що засвідчують право власності, оперативного управління чи користування основними засобами для здійснення навчально-виховного процесу в наданні послуги.
- Висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи № 05.03.02-04/63795 від 26.06.2012 р. щодо відповідності об'єкту експертизи (Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва) вимогам санітарних норм.
- Довідка щодо перевірки додержання вимог законодавства у сферах пожежної і техногенної безпеки, цивільного захисту, контролю за діяльністю аварійно-рятувальних служб Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва №402 від 13.05.2014 р.
- Енергетичний паспорт Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва.
- Копії документів, що засвідчують рівень освіти, кваліфікації та громадянство керівника Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва.
- Порівняльна таблиця відповідності стану забезпечення Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва акредитаційним умовам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти.

Стисла історична довідка (основні етапи розвитку Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва).

Харківський національний аграрний університет ім. В.В.Докучаєва був заснований 1816 р. наказом Імператора – Олександра І. Спочатку навчальний заклад перебував у передмісті Варшави – Маримонті і називався Інститутом земельного господарства. 1840 р. до нього було приєднано Варшавську лісну школу і він став називатися Інститутом сільського господарства і лісівництва. У 1862 році Інститут було переведено в Ново-Александрію (Пулава) Люблінської губернії і він отримав назву Ново-Александрійського інституту сільського господарства і лісівництва, а з початком першої світової війни (1914 р.) його було переведено до Харкова і з 1921 р. перейменовано у Харківський сільськогосподарський інститут. Рішенням Ради Міністрів СРСР (наказ №5-к від 11.01.1991 р.) Інститут був перетворений у Харківський державний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, а у 2002 р. (наказ Президента України № 303/2002 від 27 березня 2002р.) університету надано статус національного.

Кількість факультетів, кафедр, спеціальностей, за якими ведеться навчання в Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва.

У структурі Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва є 7 факультетів, 34 кафедри, серед яких 21 випускових, що

мають філії на виробництві, фундаментальна бібліотека, яка нараховує понад 650 тис. екземплярів наукової і навчальної літератури; редакційно-видавничий відділ, дендропарк, парк ветеранів, чотири науково-дослідних лабораторії, науково-дослідний інститут фітосанітарного моніторингу, Інститут післядипломної освіти, вузол зв'язку Internet, навчально-науково-виробничий комплекс, відділ комп'ютеризації та технічних засобів навчання, два навчально-дослідних господарства, дослідне поле, музеї, господарська частина, їдальні, гуртожитки тощо. Загальний земельний фонд господарств близько 12 тис. га.

Ліцензований обсяг студентів.

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучасва здійснює підготовку висококваліфікованих кадрів для східного регіону України. Сукупний ліцензований обсяг прийому студентів 3390 осіб. Загальна кількість студентів 4252 осіб.

Наявність аспірантури та докторантури.

В університеті функціонує аспірантура з 13 та докторантура з чотирьох спеціальностей, де навчається понад 60 осіб.

Робота спеціалізованих Вчених рад.

В Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучасва діють дві спеціалізовані Вчені ради із захисту кандидатських дисертацій за трьома спеціальностями: 08.00.04 – економіка та управління підприємствами, 06.01.03 – агрогрунтознавство і агрофізика, 06.01.11 – фітопатологія.

У підготовці спеціалістів за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» приймають участь професори, доценти та викладачі факультету лісового господарства. Навчання здійснюється на базі кафедри лісівництва (в.о. завідувача доктор с.-г. наук, професор Пастернак Володимир Петрович), кафедри лісових культур і меліорацій (завідувач кандидат с.-г. наук, доцент Величко Олександр Борисович) кафедри лісоуправління та лісоексплуатації (завідувач кандидат с.-г. наук, доцент Севідова Ірина Олександрівна).

У процесі експертизи експерти ознайомились із засновницькими та іншими документами, що дозволяють стверджувати про повну відповідність їх умовам акредитації.

1.2. Характеристика науково-педагогічного персоналу, що забезпечує підготовку фахівців за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство»

Загальна характеристика науково-педагогічного складу Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучасва.

Педагогічний склад Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучасва формується згідно «Положення про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів

Голова експертної комісії

В.Ю. Юхновський

третього та четвертого рівнів акредитації», введеного в дію Наказом Міністерства освіти і науки України №774 від 24.12.02 р.

В університеті сформовано висококваліфікований науково-педагогічний персонал, який забезпечує якісну підготовку фахівців за всіма спеціальностями. Станом на 1 вересня 2014 р. до навчального процесу залучено 345 викладачів, у т.ч. на умовах сумісництва 18 осіб. Кадрова політика в університеті спрямована на формування колективів кафедр з урахуванням перспективи їх розвитку та вимог до рівня підготовки, омолодження кадрів, використання потенціалу кафедр і кваліфікованих господарників. Серед викладачів частка професорів і докторів наук становить 17,6 %, кандидатів наук, доцентів – 73,6 %. Кадровий склад викладачів стабільний. Із 34 кафедр університету 61% очолюють професори і доктори наук, а серед випускаючих кафедр їх кількість становить майже 100%. Середній вік професорів, докторів наук – 64 роки; кандидатів наук, доцентів – 48 років. Щорічно на конкурсних засадах на педагогічну роботу запрошуються нові співробітники із числа випускників аспірантури, магістратури тощо. При прийомі на педагогічну роботу пред'являються обов'язкові вимоги щодо володіння комп'ютером та іноземною мовою.

Підготовка науково-педагогічного персоналу Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва здійснюється через навчання в аспірантурі та докторантурі. Ректорат здійснює систематичний контроль і вживає необхідні заходи щодо удосконалення та систематичного підвищення науково-педагогічного та навчально-методичного рівнів кваліфікації професорсько-викладацького складу. В Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва систематично проводяться науково-практичні та навчально-методичні конференції професорсько-викладацького складу, відбуваються теоретичні та методичні семінари.

Дані про науково-педагогічний персонал кафедр, що здійснюють підготовку спеціалістів напряму підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство».

Науково-педагогічних кадрів, які здійснюють навчальний процес з напряму підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Спеціаліст», є в достатній кількості для всього періоду підготовки фахівців. Серед науково-педагогічних працівників, які забезпечують викладання дисциплін навчального плану – 100 % з науковими ступенями та вченими званнями.

Випусковою кафедрою зі спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» є кафедра лісівництва. Очолює кафедру доктор с.-г. наук, професор Пастернак Володимир Петрович. Штат викладачів кафедри нараховує 8 осіб, з них 1 (12,5 %) докторів наук, професорів, 4 (50,0 %) кандидатів наук, доцентів, 2 (25,5 %) кандидатів наук, в.о. доцента та 1 (12,5 %) кандидат наук, старший викладач. Частка викладачів з науковим ступенем складає 100,0 %. Допоміжний штат нараховує двох старших лаборантів та одного завідувача музею. Середній вік професорсько-

викладацького складу кафедри 49,9 років, докторів наук, професорів – 49 років, кандидатів наук, доцентів – 50 років. Частка викладачів пенсійного віку складає 25 %. Загальна кількість місячних ставок кафедри складає 8 одиниць. На постійній основі працюють 87,5 % викладачів.

На випусковій кафедрі лісівництва ім. Б.Ф. Остапенка, яку очолює доктор сільськогосподарських наук, доцент, пров. наук. співробітник лабораторії моніторингу і сертифікації лісів Українського науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького Пастернак Володимир Петрович, підготовку фахівців здійснює 6 осіб, з них на постійній основі п'ять осіб і одна особа (Пастернак В.П.) на засадах зовнішнього сумісництва.

Кадровий склад кафедри налічує 1 доктора с. -г. наук (16,7%), 4 доцентів (66,7%) та 1 старшого викладача (16,6%). Кількість викладачів з науковими ступенями становить 100,0%. Частка викладачів пенсійного віку на випусковій кафедрі складає 25 %.

Навчальний процес забезпечує 3 особи допоміжного персоналу.

При кафедрі лісівництва ім. Б.Ф. Остапенка функціонує навчально-науково-виробнича лабораторія «Лісознавства та лісівництва». Роботу лабораторії забезпечує 1 особа (зав. лабораторією). Загальна кількість місячних ставок кафедри складає 5 одиниць.

Лекційні курси провідних дисциплін читаються професорами, докторами наук та досвідченими доцентами, кандидатами наук (див. табл. 6.2.1). Науково-педагогічна кваліфікація всіх викладачів випускової кафедри лісівництва відповідає дисциплінам, що вони викладають.

Велику увагу на факультеті приділено науковій роботі. На XXV Міжнародній виставці-ярмарці «Агро-2013» цикл робіт з вивчення природного відновлення пристепових борів Лівобережної України відмічено «Золотою медаллю».

Стан кадрового забезпечення факультету і випускової кафедри лісівництва ім. Б.Ф. Остапенка дає підставу вважати можливим підготовку фахівців ОС «Спеціаліст» напряму підготовки 6.090103 – «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 – «Лісове господарство» галузі знань 0901 «Сільське господарство і лісництво».

Експертна комісія перевірила достовірність наведеної в матеріалах акредитаційної справи інформації про якісний склад науково-педагогічного персоналу випускових та інших кафедр університету, які забезпечують навчальний процес з напряму підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» за заявленим рівнем.

Аналіз перевірених документів засвідчує, що:

- частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційного матеріалу з дисциплін соціально-гуманітарного циклу навчального плану спеціальності (% від кількості годин) складає 100 % (що перевищує норматив на 5%), у тому числі на постійній основі – 100 % (що перевищує норматив на 50%);

Голова експертної комісії

В.ІО. Юхновський

- частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційного матеріалу з дисциплін фундаментального циклу навчального плану спеціальності (% від кількості годин) – не передбачено;

- частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекцій фахових дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин) складає 100 % (що перевищує норматив на 5%), у тому числі на постійній основі – 75,5 % (що перевищує норматив на 25,5%), з них докторів наук або професорів 44,9% (що перевищує норматив на 4,9%).

Отже, за показниками кадрового забезпечення підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» галузі знань 0901 «Сільське господарство і лісництво» за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» вимоги щодо умов акредитації витримані.

Науково-педагогічна кваліфікація повною мірою відповідає дисциплінам, що вони викладають.

На кафедрах ведеться активна робота з залучення студентів до науково-дослідної роботи, що сприяє розкриттю їх творчих здібностей, допомагає оволодіти спеціальністю, вчить ставити конкретні наукові цілі та досягати певних результатів.

Викладачі кафедр є організаторами та активними учасниками наукових форумів, семінарів, конференцій, серед яких є міжнародні, всеукраїнські, міжвузівські та інші, де було повно представлено основні результати наукових досліджень. Це сприяє популяризації наукових досліджень кафедр та університету, підвищенню кваліфікації викладачів, впровадженню наукових розробок у виробництво.

Отже, документи, що представлені у акредитаційній справі Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва достовірні, кадрове забезпечення підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» відповідає вимогам щодо акредитації.

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТА ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ СТУДЕНТІВ

Підготовка спеціалістів здійснюється згідно з Законом України «Про вищу освіту», згідно розробленого у відповідності до Комплексу нормативних документів для розроблення систем стандартів вищої освіти (галузеві стандарти вищої освіти). На факультеті розроблено та затверджено в установленому порядку варіативна частина освітньо-професійної програми, освітньо-кваліфікаційна характеристика, засоби діагностики та навчальний план у відповідності до вимог наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 285 від 31 липня 1998 р.

Формування якісного контингенту студентів забезпечено професійно-орієнтованою роботою кваліфікованих викладачів кафедр спільно з приймальною комісією університету серед абітурієнтів. З метою набору контингенту студентів за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» у зацікавлені організації та установи направляються листи, проспекти, програми, буклети, здійснюється e-mail та факс-розсилка, на основі яких останні формують заявки на очікувану потребу фахівців із заявленого напрямку підготовки; університет бере участь у спільних нарадах, семінарах потенційних роботодавців; проводиться роз'яснювально-агітаційна робота у засобах масової інформації; подається інформація про умови прийняття на навчання на сайті Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва; проводяться Дні відкритих дверей. В університеті видається спеціальний випуск газети «Знання», працює інтернет-сайт де висвітлено правила прийому в університеті та перелік напрямків і спеціальностей.

Вступ на напрям підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» здійснюється на конкурсній основі. Показники формування контингенту студентів за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» наведені у таблиці 2.1. Данні щодо динаміки змін контингенту студентів наведені у таблиці 2.2.

Таблиця 2.1

**Показники формування контингенту студентів за напрямом
підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство»
спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство»**

№ п/п	Показник	Роки				
		2010	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6	7
ОКР «Бакалавр»						
1.	Ліцензований обсяг підготовки (денна форма)	80	80	80	80	80
2.	Прийнято на навчання, всього (осіб)	71	68	54	60	27
	• денна форма	56	55	51	52	23
3.	Подано заяв на одне місце за формами навчання					
	• денна	306	290	245	200	180
4.	Конкурс абітурієнтів на місця державного замовлення					
	• денна форма	5,5	5,3	4,8	3,8	7,8
ОКР «Спеціаліст»						
1.	Ліцензований обсяг підготовки (денна форма)	80	80	80	80	80
2.	Прийнято на навчання, всього (осіб)	49	52	45	44	40
	• денна форма	18	20	24	27	23
3.	Подано заяв на одне місце за формами навчання					
	• денна форма	58	62	46	47	54
4.	Конкурс абітурієнтів на місця державного замовлення					
	• денна форма	3,2	3,1	1,9	1,7	2,3
ОКР «Магістр»						
1.	Ліцензований обсяг підготовки (денна форма)	15	15	15	15	15
2.	Прийнято на навчання, всього (осіб)	12	12	14	15	14
	• денна форма	9	10	10	15	8
3.	Подано заяв на одне місце за формами навчання					
	• денна форма	15	15	18	16	22
4.	Конкурс абітурієнтів на місця державного замовлення					
	• денна форма	1,7	1,7	1,3	1,1	1,6

Голова експертної комісії

В.ІО. Юхновський

Таблиця 2.2

**Динаміка змін контингенту студентів за напрямом підготовки 6.090103
«Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове
господарство»**

№ п/ п	Назва показника	Роки																	
		2012 рік курси						2013 рік курси						2014 рік курси					
		1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
1.	Шифр і назва спеціальності	Кількість студентів у навчальному році																	
	6.090103 Лісове і садово-паркове господарство	43	53	77	68	-	-	40	47	52	65	-	-	27	40	66	51	-	-
	7.09010301 Лісове господарство					36						43						40	
	8.09010301 Лісове господарство						15 / 14						15 / 15						14 / 15
2.	Всього студентів у ВНЗ на 1.10 відповідного року (денна форма навчання)	43	53	77	68	36	15 / 14	40	47	52	65	43	15 / 15	27	40	66	51	40	14 / 15
3.	Кількість студентів, яких відраховано, всього:	8	20	14	10	8	-	2	5	1	4	8	1	-	4	2	4	5	-
	в т.ч. – за невиконання навчального плану	8	12	8	6	4	-	2	5	1	4	8	1	-	4	1	3	5	-
	– за грубі порушення дисципліни	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	– зв'язку з переведенням до інших ВНЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	– інші причини	-	8	6	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
4.	Кількість студентів, які зараховані на старші курси, всього:	-	3	15	-	-	-	-	5	10	-	-	-	-	-	22	-	-	-
	в т.ч. – переведених з інших ВНЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	– поновлених на навчання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-

Організація і проведення прийому абітурієнтів відповідає вимогам законодавчих та нормативних документів.

Підсумки результатів прийому студентів розглядаються на засіданнях випускових кафедр та на раді факультету.

Формування контингенту студентів за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» освітнього ступеня «Спеціаліст» денної та заочної форм навчання відбувається в межах ліцензії за держбюджетною та контрактною формою навчання відбувається в межах ліцензії з урахуванням потреб регіону у фахівцях в сфері підбору і роботи з кадрами на сільгосппідприємствах різних форм власності.

РОЗДІЛ 3. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Підготовка фахівців за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» у Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва здійснюється науково-педагогічним персоналом кафедр факультету лісового господарства, а також кафедрами інших факультетів.

Базова освіта науково-педагогічних працівників, які забезпечують навчальний процес підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» відповідає профілю дисциплін, які ними викладаються. Протягом останніх п'яти років усі викладачі пройшли підвищення кваліфікації.

Підготовку фахівців на факультеті лісового господарства здійснює висококваліфікований професорсько-викладацький склад кафедр, який нараховує 29 осіб, з них 4 (13,8 %) докторів наук, професорів, 20 (69,0 %) кандидатів наук, доцентів. Тобто частка викладачів з науковим ступенем складає 82,8 %. Загальна кількість місячних ставок на фахових кафедрах складає 20,5 одиниці. Середній вік професорсько-викладацького складу 51 рік, докторів наук, професорів – 58 років, кандидатів наук, доцентів – 56 років.

Факультет систематично проводить роботу по омолодженню професорсько-викладацького складу. За останні п'ять років на посади доцентів прийнято 6 кандидатів наук, на посади асистентів 3 випускники аспірантури.

Випусковими кафедрами за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» ОКР «Бакалавр» на факультеті лісового господарства є: кафедра лісівництва, кафедра лісових культур і меліорацій та кафедра лісоуправління та лісоексплуатації.

На випусковій кафедрі лісівництва ім. Б.Ф. Остапенка, яку очолює доктор сільськогосподарських наук, доцент, пров. наук. співробітник лабораторії моніторингу і сертифікації лісів Українського науково-

дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького Пастернак Володимир Петрович, підготовку фахівців здійснює 6 осіб, з них на постійній основі п'ять осіб і одна особа (Пастернак В.П.) на засадах зовнішнього сумісництва.

Кадровий склад кафедри налічує 1 доктора с. -г. наук (16,7%), 4 доцентів (66,7%) та 1 старшого викладача (16,6%). Кількість викладачів з науковими ступенями становить 100,0%. Частка викладачів пенсійного віку на випусковій кафедрі складає 25 %.

Навчальний процес забезпечує 3 особи допоміжного персоналу.

При кафедрі лісівництва ім. Б.Ф. Остапенка функціонує навчально-науково-виробнича лабораторія «Лісознавства та лісівництва». Роботу лабораторії забезпечує 1 особа (зав. лабораторією). Загальна кількість місячних ставок кафедри складає 5 одиниць.

Лекційні курси провідних дисциплін читаються професорами, докторами наук та досвідченими доцентами, кандидатами наук (див. табл. 6.2.1). Науково-педагогічна кваліфікація всіх викладачів випускової кафедри лісівництва відповідає дисциплінам, що вони викладають.

Велику увагу на факультеті приділено науковій роботі. На XXV Міжнародній виставці-ярмарці «Агро-2013» цикл робіт з вивчення природного відновлення пристепових борів Лівобережної України відмічено «Золотою медаллю».

Стан кадрового забезпечення факультету і випускової кафедри лісівництва ім. Б.Ф. Остапенка дає підставу вважати можливим підготовку фахівців ОС «Спеціаліст» напряму підготовки 6.090103 – «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 – «Лісове господарство» галузі знань 0901 «Сільське господарство і лісівництво».

На випусковій кафедрі лісових культур і меліорацій, яку очолює доктор сільськогосподарських наук, професор Мешкова Валентина Львівна. Підготовку фахівців здійснює 7 осіб, з них на постійній основі п'ять осіб і дві особи (Мешкова В.Л., Трофименко М.Є.) на засадах зовнішнього сумісництва. Кадровий склад кафедри налічує 1 доктора с. -г. наук (14,3%), 4 доцентів (57,1%), 1 старшого викладача (14,3%) та 1 викладача (14,3%). Кількість викладачів з науковими ступенями становить 71,4%. Частка викладачів пенсійного віку на випусковій кафедрі складає 50 %.

Навчальний процес забезпечує 2 особи допоміжного персоналу.

При кафедрі лісових культур і меліорацій функціонує навчально-науково-виробнича лабораторія лісового насінництва та розсадництва, оснащена необхідними приладами; навчальна лабораторія з гідротехніки та меліорації, оснащена лабораторними установками, гідравлічним лотком, макетом з комплексу гідротехнічних меліорацій; спеціалізовані навчальні аудиторії з колекцією лісового насіння, картами лісокультурного та лісомеліоративного районування. Роботу лабораторії забезпечує 1 особа (зав. лабораторією). Загальна кількість місячних ставок кафедри складає 5 одиниць.

Лекційні курси провідних дисциплін читаються професорами, докторами наук та досвідченими доцентами, кандидатами наук Науково-педагогічна кваліфікація всіх викладачів випускової кафедри лісових культур і меліорацій відповідає дисциплінам, що вони викладають.

Велику увагу на факультеті приділено науковій роботі.

Напрями науково-дослідної роботи викладачів кафедри наведено нижче:

- дослідження, вивчення та оптимізація ефективності лісомеліоративного комплексу в умовах пересіченого рельєфу відрогів середньоросійської височини;
- дослідження проблем відновлення, створення і розвитку степових і лісостепових насаджень;
- вивчення впливу захисних лісових насаджень на основні еколого-генетичні показники ґрунту в умовах Лісостепу і Степу;
- дослідження лісівничих властивостей лісостанів дуба звичайного ранньої і пізньої фенологічних форм в умовах нагірних дібров;
- дослідження динаміки всихання основних лісоутворюючих порід;
- дослідження росту і стану лісових культур дуба звичайного та сосни звичайної, створених садивним матеріалом із закритою кореневою системою;
- дослідження особливостей природного лісовідновлення дібров;
- дослідження збереження та відтворення генетичного різноманіття горіхоплідних порід (фундук);
- розробка інтегрованого захисту горіхоплідних культур.

За участі доцентів кафедри Величка О.Б. та Ляліна О.І. створені дослідні лісові культури у ДП „Вовчанський лісгосп”, ДП „Балаклійський лісгосп” Харківського облуправління лісового господарства, ДП „Холминський лісгосп” Чернігівського облуправління лісового господарства на площі 80 га.

Колективом кафедри на території університетського дендропарку закладено лісовий розсадник, який включає посівне відділення, школу декоративних і плодових саджанців, маточне відділення та інше частини (автор проекту – ст. викладач Трофименко М.Є.). Розсадник служить базою практичних занять, навчальних практик, дипломного проектування і науково-дослідної роботи студентів та викладачів.

Кафедра має міжнародні зв'язки (які представлені угодою про співпрацю зі Сполученими Штатами Америки, Ратгерс Державним університетом штату Нью Джерсі. Домовленість про співпрацю в науково-дослідній діяльності з біології рослин, особливо в сфері обміну селекційним матеріалом, вивчення та генетичного поліпшення горіхоплідних, плодових та декоративних культур). (Договір про співробітництво між Харківським національним аграрним університетом ім. В.В. Докучаєва і Дослідно-селекційним дендрологічним лісовим центром „Веселі Боковеньки”).

Всі викладачі факультету систематично підвищують кваліфікацію в науково-дослідних установах (УкрНДЦЛГА ім. Г.М. Висоцького,

"Харківдіпроагроліс", "Харківлісозахист"), у вищих навчальних закладах України (Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Харківський національний університет ім. Каразіна, Житомирський агроєкологічний університет, Полтавська державна аграрна академія), а також шляхом захисту дисертаційних робіт.

Стан кадрового забезпечення факультету і випускової кафедри лісових культур і меліорацій дає підставу вважати можливим підготовку фахівців ОС «Спеціаліст» напряму підготовки 6.090103 – «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 – «Лісове господарство» галузі знань 0901 «Сільське господарство і лісництво».

В університеті повністю витримуються вимоги наказу МОНмолодьспорту України № 1377 від 29.11.2011 р. щодо забезпечення підготовки спеціалістів докторами наук, професорами. Таким чином, науково-педагогічний потенціал кафедр, що здійснюють фахову підготовку фахівців за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» за ОС «Спеціаліст» здатний забезпечити навчально-методичну, наукову і виховну роботу на належному рівні.

РОЗДІЛ 4. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Важливим для якісної підготовки спеціалістів із заявленого напрямку підготовки є наявність відповідної матеріальної бази, бо основа підготовки – це відпрацювання навичок під час лекційних та практичних занять.

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва здійснює підготовку фахівців за різними спеціальностями з 1816 р. і за ці часи набув багату матеріально-технічну базу. При підготовці спеціалістів за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» до навчального процесу активно залучається лабораторна база інших факультетів університету, фахівці яких залучені для виконання учбового плану з напрямку, що акредитується.

Для забезпечення навчального процесу з підготовки спеціалістів за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» факультет має дві лекційні аудиторії на 265 посадочних місць, 14 спеціалізованих навчальних лабораторій на 330 місць, два кабінети-музеї: музей природи та зразків деревини. Студенти мають змогу працювати у двох комп'ютерних класах на 54 посадочних місця.

В порівнянні з попередньою акредитацією на факультеті збільшилось число лекційних аудиторій, спеціалізованих лабораторій, в 2012 році введено в експлуатацію комп'ютерний клас на кафедрі лісоуправління та лісоексплуатації. У 2014 році проведено оновлення комп'ютерної техніки класу.

Кожен завідувач кафедрою має кабінет, на кожній кафедрі є кімнати викладачів, а також науково-дослідні лабораторії, які використовуються періодично для навчальних цілей та виконання дипломних робіт.

Спеціалізовані лабораторії на достатньому рівні забезпечені спеціальним обладнанням (сушильні шафи, ваги, апарат для пророщування насіння та ін.), що дозволяє проводити комплекс наукових досліджень як студентами для дипломного проектування та наукової роботи, так і викладачами факультету по визначеній науково-дослідній тематиці.

Балансова вартість встановленого на кафедрах факультету обладнання з розрахунку на одного студента денної форми навчання складає 1,350 тис. грн.

Всі немісцеві студенти, забезпечені місцями в гуртожитку № 6 Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Забезпеченість студентів і аспірантів гуртожитком – 100 %.

Університет має 6 гуртожитків і один – для слухачів Інституту післядипломної освіти. Громадське харчування у вузі організовано на базі їдалень на 604 місця.

Загальна площа шести навчальних корпусів університету – 88284 м², навчально-лабораторні приміщення площею 41856 м², навчальна площа на

одного студента складає 11,2 м². Наявні приміщення (навчальні, навчально-виробничі, побутові, спортивні та інші) відповідають санітарним нормам і правилам, державним будівельним нормам України ДБН В2.2-3-97 «Будинки та споруди навчальних закладів», що затверджені наказом Держкоммістобудування України від 27.06.1996 № 117.

Перелік спеціалізованих лабораторій та кабінетів, що забезпечують навчальний процес за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» у відповідності до навчального плану, наведено в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Перелік лабораторій та кабінетів, які забезпечують виконання навчального плану за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство»

№ п/п	Назва лабораторій, спеціалізованих кабінетів, площа	Назва дисципліни за навчальним планом	Наявне технічне забезпечення (обладнання)
1	2	4	5
1.	1-513 Кабінет історії (60 м ²)	Історія України	Комп'ютер, мультимедійний проектор
2.	1-511 Кабінет історії (60 м ²)	Історія української культури	Комп'ютер, мультимедійний проектор
3.	3-222 Кабінет української та російської мов (38 м ²)	Українська мова, психологія	Комп'ютер, мультимедійний проектор, табличний матеріал
4.	1-608 Кабінет філософії (60 м ²)	Філософія	Комп'ютер, мультимедійний проектор
5.	3-209 Кабінет іноземної мови (60 м ²)	Іноземна мова	Комп'ютер, мультимедійний проектор, мультимедійні засоби
6.	1-513 Кабінет історичних і соц. – політичних дисциплін (58 м ²)	Політологія, соціологія	Комп'ютер, мультимедійне обладнання
7.	1-517. Кабінет історичних і соц. – політичних дисциплін (60 м ²)	Правознавство	Комп'ютер, мультимедійне обладнання
8.	1-507. Кабінет економічної теорії	Економічна теорія	Комп'ютер, мультимедійне обладнання

Голова експертної комісії

В.І. Юхновський

1	2	4	5
	(60м ²)		
9.	3-203. Кабінет вищої математики (35 м ²)	Вища математика	Комп'ютер, мультимедійний проектор, табличний матеріал
10.	3-306. Кабінет фізики і агрометеорології (39 м ²)	Фізика, нарисна геометрія, метеорологія, радіобіологія	Комп'ютер, мультимедійний проектор, ваги, кодоскоп, спеціалізовані барометри, метеорологічне обладнання
11.	4-128. Кабінет загальної хімії (40 м ²)	Хімія	pH-метр-мілівольтметр pH-150M, ваги ВЛР-500, лабораторний посуд, реактиви, 1, спектрофотометр С-115
12.	3-120. Кабінет економічної кібернетики (60 м ²)	Інформатика	Комп'ютери
13.	2-212. Комп'ютерний клас кафедри лісоуправління та лісоексплуатації (48 м ²)	Біометрія, лісова таксація, основи лісоексплуатації, транспорт лісу, основи будівельної справи, переробка деревини, регулювання продуктивності лісів, планування та управління у лісовому господарстві	Комп'ютери, мультимедійний проектор, принтер та ін. обладнання
14.	4-319. Кабінет екології та біотехнології (40 м ²)	Загальна екологія	Навчальні відеофільми, таблиці, малюнки, схеми, прилади, мікроскопи, ваги, сушильна шафа, ФЕК, лабораторний посуд
15.	2-231. Кабінет генетики та селекції (40 м ²)	Генетика, лісова селекція	Комп'ютер, мультимедійне обладнання
16.	2-131. Кабінет охорони праці (60 м ²)	Безпека життєдіяльності, охорона праці	Комп'ютери, мультимедійний проектор, Закони України щодо охорони праці і цивільного захисту населення,

1	2	4	5
			засоби індивідуального захисту населення
17.	4-224. Кабінет ботаніки та фізіології рослин (40 м ²)	Ботаніка, фізіологія рослин	Комп'ютер, мультимедійне обладнання, навчальні відеофільми, таблиці, малюнки, схеми, прилади, мікроскопи, ваги та ін.
18.	2-201. Кабінет лісівництва (26 м ²)	Дендрологія, лісознавство, лісівництво, озеленення населених місць, основи фахової підготовки	Комп'ютер, мультимедійне обладнання, таблиці, схеми, гербарії.
19.	6-108. Кабінет механізації сільського та лісового господарства (46 м ²)	Технічна механіка, механізація лісогосподарських робіт	Комп'ютер, мультимедійне обладнання, таблиці, схеми.
20.	2-207. Кабінет лісівництва (39,4 м ²)	Природозаповідна справа, лісова пірологія	Комп'ютер, мультимедійне обладнання, таблиці, схеми, ілюстрації.
21.	5-307. Кабінет земельного кадастру (59,62 м ²)	Лісовий кадастр, лісовпорядкування	Комп'ютери, мультимедійне обладнання, карти, плани, схеми.
22.	2-113. Кабінет лісових культур та меліорацій (30 м ²)	Лісова фітопатологія, лісові культури, основи гідротехнічної меліорації, лісова меліорація	Комп'ютер, мультимедійний проектор, таблиці, схеми, гербарії.
23.	4-401. Кабінет зоології та ентомології (60 м ²)	Лісова ентомологія, лісова зоологія	Комп'ютер, мультимедійний проектор, таблиці, схеми, гербарії.
24.	2-214. Кабінет лісоуправління та лісоексплуатації (30 м ²)	Економіка лісового та садово-паркового господарства, організація лісогосподарського виробництва, деревинознавство, основи лісоексплуатації, транспорт лісу,	Комп'ютери, мультимедійний проектор та ін. обладнання

1	2	4	5
		основи будівельної справи, переробка деревини, регулювання продуктивності лісів, планування та управління у лісовому господарстві	
25.	1-222. Міжкафедральна навчальна лабораторія сучасних технологій в землеустрої (57,2 м ²)	Лісовпорядкування, геодезія, ГІС у лісовому господарстві	Джерело безпер. живлення 1000USB, джерело безпер. живлення для роб.станція Mustek, дисплей ЖК 2008,електронний безвідк. тахеометр, інсталяційний пакет для програмного забезпеч. ArcGIS, комплект GPS - приймачів (2х),лазерна рулетка для вимірювання, мережевий комутатор D-Link DGS-1224 T, монітори V 193 HQ, мультимедійний проектор 3M,Brother,сервер HP ML 150, системний блок Celeron E1400 2008, сканер 3600 A3 Pro
26.	2-115 Кабінет лісових культур та меліорацій (30 м ²)	Лісова фітопатологія, лісові культури, основи гідротехнічної меліорації, лісова меліорація	Комп'ютер, мультимедійний проектор, таблиці, схеми, гербарії.
27.	1-110 Кабінет геодезії (60 м ²)	Геодезія	Комп'ютери, мультимедійне обладнання, карти, плани, схеми.
28.	4-322. Лабораторія якості ґрунтів (60,2 м ²)	Лісове ґрунтознавство	Нормативні документи, які регламентують вимоги до якості води та ґрунту і нормативних та методичних документів, щорегламентують визначення складу та властивостей проб об'єктів довкілля; Збірник національних стандартів в галузі

Голова експертної комісії

В.ІО. Юхновський

1	2	4	5
			грунтознавства, агрохімії та охорони ґрунтів; Методики виконання вимірювань (МВВ) властивостей ґрунтів; Збірник стандартів Мінагрополітики України щодо сертифікації земель (ґрунтів) сільськогосподарського призначення; Тематичні карто-схеми властивостей ґрунтів України.
29.	4-211. Кабінет генезису і географії ґрунтів (146 м ²)	Лісове ґрунтознавство	Ґрунтові карти, комп'ютерний комплекс монітор Samsung, системний блок: процесор Seleron (R) CPU 2,4 GHz 256 МБ ОЗУ, принтер Canon Pixma IP 1000, програмне забезпечення Microsoft Windows XP. Professional Service Pack 1, мультимедійний проектор, ДСТУ якості ґрунтів
30.	4-115. Лабораторія охорони і відтворення ґрунтів (60 м ²)	Лісове ґрунтознавство	Ґрунтові карти, комп'ютери, мультимедійний проектор, аналізатор графітовий спектрофотометричний ГРАСФО-1, обчислювальний комплекс: монітор Samsung, системний блок: процесор Seleron (R) CPU 2,4 GHz 256 МБ ОЗУ, джерело безперервного живлення APC Back-UPS CS-500, принтер Canon Pixma IP 1000, програмне забезпечення Microsoft Windows XP. Professional Service Pack 1, СФ-46, полуменеві фотометри ПФМ, FLAPHO-4, рН-метр-мілівольтметр рН-150М, ваги ВЛР-500, лабораторний посуд, реактиви, ДСТУ якості ґрунтів.
31.	4-205	Лісове	Комп'ютер, мультимедійне

Голова експертної комісії

В.Ю. Юхновський

1	2	4	5
	(60м ²) 4-207 (60м ²) Кабінети грунтознавства	грунтознавство	обладнання, проектор, лабораторне обладнання для проведення хімічного дослідження ґрунтів, балансерний конус Васильєва, прилад Лактіонова ППГ-1 для визначення липкості ґрунту, ППГ-2 для визначення зв'язаності ґрунту, рН-метр-мілівольтметр рН-150М, ваги ВЛР-500, лабораторний посуд, реактиви, ДСТУ якості ґрунтів.
32.	2-225. Кабінет-музей зразків деревини (30 м ²)	Деревинознавство, основи лісоексплуатації, переробка деревини, основи фахової підготовки	Комп'ютер, мультимедійний проектор, зразки деревини.
33.	2-205 Кабінет лісівництва (39,5м ²) 2-227 Музей природи кафедри лісівництва (38,2 м ²)	Лісомисливське господарство, лісова пірологія, основи фахової підготовки, лісівництво	Комп'ютер, мультимедійне обладнання, таблиці, схеми, ілюстрації, таксодермічні зразки різних звірів та птахів.
34.	4-225 Кабінет мікробіології (40 м ²)	Мікробіологія	Комп'ютер, мультимедійний проектор та ін. обладнання
35.	1-406. Кабінет бухобліку (40 м ²)	Бухгалтерський облік	Комп'ютер, мультимедійний проектор та ін. обладнання
36.	2-235. Кабінет біотехнології (60 м ²)	Основи біотехнології рослин	Комп'ютер, мультимедійний проектор та ін. обладнання

Підсумкова характеристика матеріально-технічної бази факультету лісового господарства наведено у табл. 4.2

Таблиця 4.2

**Підсумкова характеристика матеріально-технічної бази кафедр
факультету лісового господарства по спеціальності 7.09010301 «Лісове
господарство» ОС «Спеціаліст»**

№ п/п	Показники	Значення показників
1	2	3
1.	Навчальна площа на одного студента денної форми навчання (по факультету в цілому), м ²	6,35
2.	Навчальна площа, що закріплена за факультетом, м ² Навчальна площа, що закріплена за філіями, м ²	1599,32 50,0
3.	Кількість приміщень / загальна кількість місць:	17/600,21
	- лекційні	2/163,7
	- аудиторій	15/475,21
	- спеціалізованих лабораторій	3/216,00
	- комп'ютерних класів	1/39,54
	- методичних кабінетів, музеїв	1/38,2
	- читальних залів	-
	- класів курсового та дипломного проєктування	2/66,46
4.	Наявність: - факультетської локальної комп'ютерної мережі	+
	- виходу до Internet	+
5.	Кількість комп'ютерів	21
	з них сучасних (типу "Pentium")	21
6.	Кількість годин роботи кожного студента на ПЕОМ (на день у середньому за період навчання)	2,0
7.	Середня кількість студентів денної форми навчання, яка припадає на одне місце в читальних залах НТБ університету	7,0
8.	Середня кількість томів навчальної літератури, яка припадає на одного студента денної форми навчання	72
9.	Забезпечення лабораторним обладнанням, у % від потреби	100
10.	Балансова вартість встановленого обладнання з розрахунку на одного студента денної форми навчання	1,350

Голова експертної комісії

В.Ю. Юхновський

	(тис. грн.)	
1	2	3
11.	Використання коштів за платні послуги на навчальний процес (придбання навчального обладнання, літератури тощо), %	51
12.	Можливість використання матеріально-технічної бази зовнішніх організацій (НДІ, підприємств, установ тощо)	8
13.	Забезпеченість гуртожитком іногородніх студентів, %	100

Навчальний процес в цілому забезпечений необхідним устаткуванням та обладнанням, що складає 100 % від потреби. Рівень оснащення навчального процесу технічними засобами навчання задовільний.

Забезпеченість слухачів навчальною та навчально-методичною літературою відповідає встановленим вимогам.

Завдяки широкому використанню комп'ютерної техніки є можливість забезпечити систематичне використання електронної бібліотеки. При використанні електронної бібліотеки здійснюється пошук інформації в локальних та глобальних електронних джерелах за запитами на замовлення, використовується база даних підручників та посібників в галузі.

Комісія зазначає, що рівень матеріально-технічного забезпечення напрямку підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» відповідає встановленим нормативам. В якості побажання експертна комісія вважає доцільним створення спеціалізованого методичного кабінету за напрямом підготовки, що дозволить студентам отримати кваліфіковане консультативно-методичне супроводження процесу навчання.

РОЗДІЛ 5. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ, НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Система планування навчально-виховного процесу ґрунтується на основі освітньо-кваліфікаційної характеристики освітньо-професійної програми та засобів діагностики, розроблених і затверджених у встановленому порядку.

ХНАУ ім. В.В. Докучаєва в навчально-методичній роботі керується чинними нормативними документами про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах.

Управління і контроль за навчально-виховним процесом на момент подачі акредитаційної справи здійснювалося факультетом лісового господарства (декан Куцегуб Г.О.), випусковими кафедрами, а також кафедрами, що обслуговують зазначений напрям підготовки. Повністю витримується виконання навчальних програм і дисциплін навчального плану.

Голова експертної комісії

В.ІО. Юхновський

За всіма дисциплінами професійної підготовки нормативної та варіативної частин навчального плану підготовки спеціалістів за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» розроблені у відповідності до освітньо-професійних програм підготовки робочі навчальні програми дисциплін, що є нормативними документами університету.

Робочі програми навчальних дисциплін розглянуті науково-методичною комісією і Вченою радою факультету лісового господарства ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Робочі навчальні програми містять виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення, види та обсяг навчальної роботи студентів, визначають форми та засоби поточного і підсумкового контролю. Робочі навчальні програми, методичні розробки складені на основі принципів інтегрованості навчання та відповідно до вимог Болонських угод, забезпечують сучасний рівень навчання спеціалістів за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство».

Для підготовки і оформлення завдань самостійної роботи фахівцями університету розроблені положення про кредитно-модульну систему організації навчального процесу. Самостійна робота майбутніх спеціалістів повністю забезпечена контрольними завданнями і методичними рекомендаціями.

В ХНАУ ім. В.В. Докучаєва прийнята концепція розробки навчально-методичного комплексу дисциплін навчального плану у вигляді окремих папок, які містять: робочу програму дисципліни, конспект лекційних, методичних рекомендацій до виконання лабораторних та практичних занять, завдання та методичні матеріали для самостійної роботи, методичні рекомендації та завдання для контролю знань студентів, рекомендовану літературу. За усіма дисциплінами навчального плану навчально-методичний комплекс розроблений та існує як у вигляді окремих папок, так і в електронному варіанті.

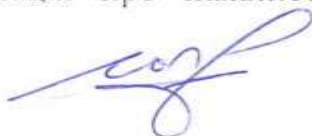
В університеті для контролю остаточних знань студентів розроблені і постійно оновлюються пакети комплексних контрольних робіт за усіма дисциплінами навчального плану. Для оцінки якості виконання завдань комплексних контрольних робіт розроблена система критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів, що входять до пакетів робіт.

5.1. Методичне забезпечення

Університет має всі можливості для видавництва науково-методичної літератури, методичних розробок та інструктивно-методичних матеріалів.

Постійно проводяться засідання науково-методичної комісії та вченої ради агрономічного факультету ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, де розглядаються актуальні питання щодо навчально-методичної, організаційної, наукової та інших видів робіт. Інформація про наявність робочих програм за ОС

Голова експертної комісії

В.Ю. Юхновський

«Спеціаліст» з галузі знань 0901 «Сільське господарство і лісництво» за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство за спеціальністю 7.09010301 «Лісове господарство» наведено у табл. 5.1. Наявність навчально-методичних матеріалів з дисциплін, інформаційного забезпечення, підручників та посібників включена за ОС «Спеціаліст» у табл. 5.2.

Таблиця 5.1

**Наявність робочих програм за ОС «Спеціаліст» за спеціальністю
7.09010301 «Лісове господарство»**

№ п/п	Назва дисципліни за навчальним планом	Відмітка про наявність програми	Походження програми
1	2	3	4
1. ОБОВ'ЯЗКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ			
1.1. Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни			
1.1.1	Ділова іноземна мова	+	МОН України НМЦ аграрної освіти
1.1.2	Філософія науки	+	Власна розробка
1.2. Дисципліни професійної підготовки			
1.2.1	Основи наукових досліджень та організація науки	+	МОН України НМЦ аграрної освіти
1.2.2	Лісове товарознавство	+	Власна розробка
1.2.3	Планування та управління у лісовому господарстві	+	МОН України НМЦ аграрної освіти
1.2.4	Інформаційні технології у лісовому господарстві	+	МОН України НМЦ аграрної освіти
1.2.5	Лісозаготівля	+	Власна розробка
1.2.6	Регіональне лісництво	+	Власна розробка
2. ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ			
2.1	Плантаційне лісовирощування	+	Власна розробка
2.2	Регулювання продуктивності лісів	+	МОН України НМЦ аграрної освіти
2.3	Лісова типологія та моніторинг екосистем	+	Власна розробка
2.4	Біологічні основи рубок догляду	+	Власна розробка
2.5	Лісові дороги	+	Власна розробка
2.6	Бджільництво	+	Власна розробка
2.7	Охорона праці у лісовому господарстві	+	МОН України НМЦ аграрної освіти
2.8	Цивільний захист	+	Власна розробка

Голова експертної комісії

В.ІО. Юхновський

Таблиця 5.2

7.09010301 «Лісове господарство»

№ п/п	Назва дисципліни за навчальним планом	Інформація про									
		потребу					наявність				
		плани семінар. занять	плани практичн их занять	плани (завд.) для лаб.робіт	завда н.дляс амост. підгот	метод. розр. з вик. к.р. для ст- заоч.	плани семінар. занять	плани прак- тичних занять	плани (завд.) для лаб.робіт	завд ан. для сам ост. підг от.	мет. розр. з вик. к.р. для ст- заоч.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. ОБОВ'ЯЗКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
1.1. Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни											
1.1.1	Ділова іноземна мова	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби
1.1.2	Філософія науки	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби
1.2. Дисципліни професійної підготовки											
1.2.1	Основи наукових досліджень та організація науки	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби
1.2.2	Лісове товарознавство	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби

Голова експертної комісії

В.ІО. Юхновський

Продовження таблиці

1.2.3	Планування та управління у лісовому господарстві	Немає потреби	+		+	+	Немає потреби	+		+	+
1.2.4	Інформаційні технології у лісовому господарстві	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби
1.2.5	Лісозаготівля	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби
1.2.6	Регіональне лісівництво	Немає потреби	Немає потреби	+	+	+	Немає потреби	Немає потреби	+	+	+
2. ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
2.1	Плантаційне лісовирощування	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби
2.2	Регулювання продуктивності лісів	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби	Немає потреби	Немає потреби	+	+	Немає потреби
2.3	Лісова типологія та моніторинг екосистем	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби
2.4	Біологічні основи рубок догляду	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби
2.5	Лісові дороги	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби

Голова експертної комісії

В.І.О. Юхновський

Продовження таблиці

2.6	Бджільництво	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби
2.7	Охорона праці у лісовому господарстві	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби
2.8	Цивільний захист	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби	Немає потреби	+	Немає потреби	+	Немає потреби

Перелік спеціалізованих лабораторій з ПЕОМ, що забезпечують навчальний процес за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» у відповідності до навчального плану, наводиться в таблиці 5.5.

Голова експертної комісії

В.Ю. Юхновський

Перелік спеціалізованих лабораторій з ПЕОМ, які забезпечують виконання навчального плану за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 8.09010301 «Лісове господарство»

№ п/п	Назва комп'ютерної лабораторії (аудиторії), її площа	Назва дисципліни за навчальним планом	Кількість та марка ПЕОМ	Пакети прикладних програм (в тому числі ліцензовані)	Примітка
1	2	3	4	5	6
1	1-222. Міжкафедральна навчальна лабораторія сучасних технологій в землеустрої (98,45 м ²)	Лісовпорядкування, геодезія, ГІС у лісовому господарстві, основи наукових досліджень та організація науки, інформаційні технології у лісовому господарстві	16 шт. (IntelCore 2 Duo)	19 Windows Vista, 19 Nanocad, 19 Arcgis,	
2	4-322. Лабораторія якості ґрунтів (60,2 м ²) 4-110. Комп'ютерний клас (66 м ²)	Лісове ґрунтознавство	9 NeoS 4 CMIT	Ubuntu, GNU Image Manipulation Program, LibreOffice, YAGF, eSpeak, XSANE, yEP, Wink, Wine Marble, GPeriodic Osmos GPeriodic, QtPilot, xdrawchem Chemistry Editor QGIS-OSGeo4W-1.6.0-14615, TNT Lite, Quantum GIS, "GisRX" SASPlanet LDE USDA-ARS	Авторська розробка

1	2	3	4	5	6
3	4-211. Кабінет генезису і географії грунтів (146 м ²) 4-110. Комп'ютерний клас (66 м ²)	Лісове ґрунтознавство	9 NeoS 4 CMIT	Ubuntu, GNU Image Manipulation Program, LibreOffice, YAGF, eSpeak, XSANE, yEP, Wink, Wine Marble, GPeriodic Osmos GPeriodic, QtiPilot, xdrawchem Chemistry Editor QGIS-OSGeo4W- 1.6.0-14615, TNT Lite, Quantum GIS, "GisRX" SASPlanet LDE USDA-ARS	
4	5-307. Кабінет земельного кадастру (59.62 м ²) 5-215. Комп'ютерний клас (41.84 м ²)	Лісовий кадастр, лісовпорядкування, нормативи ведення лісового господарства	2 шт. (IntelCeleron n D)	2 Ubuntu 8.04 2 Openoffice 3.0	
5	2-212. Кафедра лісоуправління та лісоексплуатації, комп'ютерний клас, (48.0 м ²)	Біометрія, лісова таксація, основи лісоексплуатації, транспорт лісу, основи будівельної справи, переробка деревини, регулювання продуктивності лісів, планування та управління у лісовому господарстві, лісове товарознавство, основи наукових досліджень та організація науки, інформаційні технології у лісовому господарстві, управління природоохоронною діяльністю, лісові дороги, лісова політика	3 шт. (IntelCeleron n) 1 шт. (ноутбук Lenovo) 3 шт. (ноутбук Asus) 1 шт.	Linux Openoffice 3.0	

5.2 Інформація про наявність бібліотеки

Під час проведення акредитаційної експертизи комісією встановлено, що загальне забезпечення студентів і викладачів навчальною та науковою літературою здійснює Фундаментальна бібліотека університету. Показник забезпеченості студентів підручниками, навчальними посібниками, що знаходяться в бібліотеці університету, орієнтовано на Наказ МОН України від 19.01.2006 року за №26.

Важливим організаційним фактором підвищення якості навчального процесу, а також розвитку студентської науки є навчально-методичне забезпечення навчального процесу і перш за все - наявність достатнього бібліотечного фонду та організація бібліотечної справи.

Інформаційно-методичне забезпечення за напрямком підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» здійснюється у Фундаментальній бібліотеці ХНАУ ім. В.В. Докучаєва.

В Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва Фундаментальна бібліотека в своїй діяльності керується Конституцією України, Законом України «Про освіту», Законом України «Про бібліотеку і бібліотечну справу», нормативними актами та документами з бібліотечної справи органів управління вищими навчальними закладами України, Статутом ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, а також положеннями ХНАУ ім. В.В. Докучаєва «Про Фундаментальну бібліотеку ХНАУ ім. В.В. Докучаєва», та Правилами користування Фундаментальною бібліотекою ХНАУ ім. В.В. Докучаєва.

Бібліотечний фонд складає 607 тисяч 150 примірників навчальної, наукової, науково-популярної, художньої та довідкової літератури, рідкісних та цінних видань, монографій та періодичних видань з різних галузей знань українською, російською, англійською, французькою, іспанською, польською та іншими мовами. Універсальний за складом інформаційний ресурс Фундаментальної бібліотеки поєднує бібліотечний, електронний фонди та технологічні комплекси, що забезпечують доступ до світових інформаційних ресурсів.

Фундаментальна бібліотека займає площу 3170 м², в т.ч. 8 читальних зали площею 1948 м² на 400 місць.

Наукова бібліотека обслуговує 9,5 тисяч користувачів за єдиним реєстраційним обліком, яким видається близько 599 тисячі 500 примірників.

Науковий фонд бібліотеки постійно поповнюється фаховими періодичними виданнями, в тому числі і закордонними. У бібліотеці працює комп'ютерний клас, в якому студенти мають змогу отримати матеріали з Internet.

Список фахових періодичних видань, які є в бібліотеці ХНАУ і відповідають потребам напряму підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» ОКР «Спеціаліст» та спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство», наводиться в таблиці 5.3.

Таблиця 5.3

Список фахових періодичних видань для підготовки фахівців з галузі знань 0901 «Сільське господарство і лісництво» за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» за спеціальністю 7.09010301 «Лісове господарство» ОС «Спеціаліст»

№ п/п	Найменування фахового періодичного видання	Періодичність виходу на рік	Роки надходження
1	2	3	4
1	Екологічний вісник	6	з 2008 по 2014
2	Карантин і захист рослин	12	з 2006 по 2014
3	Лісовий вісник	12	з 2014
4	Лісовий і мисливський журнал	6	з 1993 по 2014
5	Насінництво	12	з 2004 по 2014
6	Охорона праці	12	1995, 1998 - 2001, 2003 по 2014
7	Техніка і технології АПК	12	з 2011 по 2014
8	Физиология растений и генетики	6	з 1969 по 2014
9	Международный сельскохозяйственный журнал	12	1959 - 1988, 1990 - 1993, 1995 - 1997, 1999 - по 2014

Експертна комісія зазначає, що в Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва інформаційне забезпечення підготовки фахівців освітнього ступеня «Спеціаліст» напряму підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» відповідає рівню нормативних вимог.

Голова експертної комісії

В.Ю. Юхновський

РОЗДІЛ 6. ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

6.1 Контрольні вимірювання залишкових знань студентів

В ході підготовки до акредитації напрямку підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» та спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» якість підготовки фахівців оцінювалась за підсумками виконання студентами комплексних контрольних робіт із дисциплін навчального плану. Експертам було надано для використання у процесі оцінки рівня фахової підготовки випускників розроблені пакети ККР. Зміст та оформлення ККР відповідає вимогам МОН України.

6.1.2 Контрольні вимірювання залишкових знань студентів ОС «Спеціаліст» напрямку підготовки 7.09010301 «Лісове господарство»

У ході перевірки відповідності звіту факультету щодо зробленого самоаналізу фактичного стану підготовки спеціалістів за спеціальністю 7.09010301 – «Лісове господарство» встановлено, що самоатестація проведена у повній відповідності до вимог та рекомендацій щодо «Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах». В справах деканату факультету лісового господарства та кафедр є всі первинні документи, контрольні роботи студентів, відомості оцінок та акти проведених робіт самоаналізу.

Зміст текстових та тестових завдань, за якими складалися білети контрольних робіт, відповідають вимогам навчальних програм дисциплін відповідних циклів. Результати екзаменаційної сесії студентів спеціальності 7.09010301 – «Лісове господарство» (ОС «Спеціаліст»).

Як виявив аналіз в період проведення семестрової екзаменаційної сесії дисципліни нормативної частини навчального плану, обсяг навчального часу яких складав понад два кредити, здавали 35 студентів, що складало 100 % чисельності академічних груп. Аналіз матеріалів свідчить, що абсолютна успішність студентів складала 100 %, а якісна – 58,3 %.

Контрольна перевірка курсових проектів і робіт за дисциплінами факультету показала, що написання курсових проектів і робіт здійснюється відповідно до навчального плану, має методичне забезпечення у вигляді розроблених вказівок та рекомендацій. На випускаючих кафедрах є повне методичне забезпечення щодо проведення цього виду навчальної підготовки майбутніх фахівців.

В цілому зафіксовано високий рівень виконання курсових проектів і робіт. Вони виконуються, як правило, у комп'ютерному варіанті, їх обсяг становить від 40 до 55 сторінок. Вони мають аргументовані алгоритми розрахунків, добре висвітлені розділи огляду спеціальної літератури за питаннями, що розглядаються, проілюстровані графічними, табличними та фотографічними матеріалами. Висновки і пропозиції досить логічні і впливають із змісту робіт та проектів. Захист курсових проектів і робіт здійснювався перед комісією, створеною за розпорядженням деканату. Оцінки, що були виставлені викладачами за перевіркою і результатами захисту робіт.

Рівень практичної підготовки студентів спеціальності 7.09010301 – «Лісове господарство» (ОС «Спеціаліст») оцінювався за результатами виробничої практики на підставі перевірки щоденників і звітів.

Виробничі практики студенти проходять на підприємствах, що включені до реєстру практик, з якими укладено відповідні договори.

По завершенню виробничої практики студенти отримують характеристики з виробництва, які є підставою для оцінювання рівня їх практичної підготовки. Звіти практик захищаються студентами перед спеціальними комісіями, що створюються наказом декана факультету.

Державна атестація випускників спеціальності 7.09010301 – «Лісове господарство» (ОС «Спеціаліст») проводиться у формі захисту ними дипломних робіт. На сьогодні розроблено і затверджено Радою факультету лісового господарства перелік тем дипломних робіт. Результати державної атестації студентів наведена в таблиці.

Було проведено перевірку виконання студентами контрольних робіт з метою порівняння оцінки залишкових знань під час самоатестації. Під час самоаналізу студентів ОС «Спеціаліст» був охоплений весь контингент студентів. Всього було залучено до перевірки залишкових знань 31 студент, або 93,9 % від загальної чисельності за списком. Самоаналіз проведено за чотирма дисциплінами нормативної частини навчального плану, обсяг навчального часу яких складав понад два кредити. Результати виконання комплексних контрольних робіт свідчить, що абсолютна успішність студентів складала 100 %, а якісна – 56,8 %.

В цілому, аналізуючи якість практичної підготовки студентів факультету лісового господарства за напрямом підготовки та спеціальністю за результатами виробничих практик і курсового проектування, матеріальним і методичним забезпеченням цього важливого складового елементу навчання слід визначити, що професійний рівень підготовки майбутніх фахівців відповідає вимогам державних стандартів освіти.

Підсумовуючи вищевикладене, комісія визначає, що якість підготовки студентів за спеціальністю 7.09010301 – «Лісове господарство» за освітнім ступенем «Спеціаліст» на факультеті лісового господарства та адаптація їх до сучасних умов виробництва відповідають державним вимогам. Це підтверджується результатами працевлаштування і адаптації випускників факультету на підприємствах галузі в 2010-2015 рр. Проте, потенціал факультету щодо поліпшення цієї діяльності повністю не вичерпано. Випускаючим кафедрам факультету потрібно посилити наукову роботу студентів, розширювати зв'язки з виробництвом для впровадження наукових розробок.

Експертна комісія вибірково ознайомила з тематикою курсових робіт (проектів). Теми курсових робіт (проектів), які виконувалися протягом всього періоду навчання, носять науково-практичний характер, враховують існуючі проблеми сільськогосподарського виробництва. Окремі теми мають цілком реальний характер, у них визначаються шляхи, форми і методи вирішення конкретних проблем і, насамперед, регіональних.

Експертна комісія вибірково проаналізувала звіти про практику студентів та зазначила, що їх зміст відображає основні положення програм практики. Звіти оформлені якісно, насичені ілюстративним матеріалом, в них проводиться аналіз діяльності підприємств, наведені результати експериментальних досліджень, робляться висновки і вносяться пропозиції студентів щодо покращення діяльності баз практики.

Державна підсумкова атестація передбачає виконання і захист дипломної роботи у останньому семестрі згідно графіка навчального процесу.

До початку роботи експертної комісії відбувся захист дипломних робіт студентів-спеціалістів. До обов'язкових вимог під час виконання практичної частини дипломної роботи студента відноситься освоєння методики дослідження, участь у польових дослідженнях, власноручний збір та обробка даних. Студенти проявили високий рівень підготовки при представленні результатів наукових досліджень, достатні теоретичні знання стосовно об'єкту і предмету досліджень.

Експертна комісія зазначає, що показники успішності та якості виконання комплексних контрольних робіт по циклах дисциплін знаходяться на рівні, який відповідає акредитаційним вимогам. Розбіжності в показниках успішності та якості виконання ККР при проведенні самоаналізу та під час проведення зрізів знань експертною комісією знаходяться в межах допустимих показників. Проведений експертами аналіз з виконання студентами курсових робіт (проектів), звітів практик свідчить про достатній рівень підготовки студентів освітнього ступеня «Спеціаліст» за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» і його відповідність державним вимогам.

6.2. Структура замовлень (контрактів) на підготовку фахівців

Необхідність фахової підготовки за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» та спеціальністю 7.09010301 «Лісове господарство» підтверджується регіональними потребами. Експертній комісії адміністрацією університету були надані оригінали матеріалів, які підтверджують, що замовлення на підготовку фахівців для підприємств на 2013-2015 рр. надали державні лісогосподарські підприємства та лісомисливські господарства.

Експертна комісія зазначає, що Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва має необхідний пакет договорів на підготовку спеціалістів в межах ліцензійного обсягу. В університеті створений відділ сприяння працевлаштування випускників ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, який забезпечує всі організаційні питання щодо надання випускникам першого місця роботи у відповідності з чинним законодавством та вимогами МОН України.

РОЗДІЛ 7. НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, РОБОТА АСПІРАНТУРИ ТА ДОКТОРАНТУРИ У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ АГРАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМ. В.В. ДОКУЧАЄВА ТА НА ФАКУЛЬТЕТІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Аспірантура в Харківському національному аграрному університеті ім. В.В. Докучаєва функціонує з 1924 р. (на той час Харківський сільськогосподарський інститут). На сьогодні аспірантура функціонує з наступних наукових спеціальностей: 03.00.12 – фізіологія рослин; 05.05.11 – машини і засоби механізації сільськогосподарського виробництва; 03.00.16 – екологія; 01.01.01 – загальне землеробство; 06.01.03 – агрогрунтознавство і агрофізика; 06.01.04 – агрохімія; 06.01.05 – селекція і насінництво; 06.01.06 – овочівництво; 06.01.09 – рослинництво; 06.01.11 – фітопатологія; 06.03.03 – лісознавство та лісівництво; 16.00.10 – ентомологія; 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Докторантура в ХНАУ ім. В.В. Докучаєва функціонує з 2000 р. за наступними спеціальностями: 03.00.12 – фізіологія рослин; 06.01.03 – агрогрунтознавство і агрофізика; 06.01.09 – рослинництво; 16.00.10 – ентомологія; 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Характеристика діяльності докторантури та аспірантури у ХНАУ ім. В.В. Докучаєва та на факультеті лісового господарства наведена у табл. 7.1-7.2.

Таблиця 7.1

Характеристика діяльності докторантури та аспірантури у Харківському національному аграрному університеті ім. В. В. Докучаєва

Показники	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
Кількість наукових спеціальностей, за якими в університеті здійснюється підготовка: докторантів аспірантів					
	4	4	4	4	5
	13	13	14	13	13
Частка академічних (навчальних) спеціальностей, які охоплені: - докторантурою - аспірантурою					
	73%	73%	73%	73%	75%
	100%	100%	100%	100%	100%
Наявність в університеті спеціалізованих рад із захисту дисертацій за профілем кафедр: - докторських - кандидатських					
	-	-	-	-	-
	2	2	2	2	2
Кількість зарахованих до: - докторантури - аспірантури					
	2	2	3	2	3
	27	20	11	16	17

Голова експертної комісії

В.ІУ. ЮХНОВСЬКИЙ

Кількість випускників:					
- докторантів	1	2	1	4	2
- аспірантів	19	17	26	20	27
Частка випускників у % від прийому до:					
- докторантури	50	100	33	200	100
- аспірантури	70	85	235	125	159
Захищено науково-педагогічними працівниками докторських дисертацій з них випускниками докторантури, % в т.ч. у визначений термін (% від випуску)	6	1	-	1	1
	2	-	-	1	1
	33	-	-	100	100
Захищено науково-педагогічними працівниками кандидатських дисертацій з них випускниками аспірантури, % в т.ч. у визначений термін (% від випуску)	14	16	16	24	19
	12	11	10	22	15
	85	70	63	90	76

Голова експертної комісії

В.Ю. Юхновський

Таблиця 7.2

Характеристика діяльності докторантури та аспірантури на факультеті лісового господарства

Показники	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
Кількість наукових спеціальностей, за якими в університеті здійснюється підготовка:					
- докторантів	0	0	0	0	0
- аспірантів	1	1	1	1	1
Частка академічних (навчальних) спеціальностей, які охоплені:					
- докторантурою	0	0	0	0	0
- аспірантурою	0	0	0	0	0
Наявність на факультеті спеціалізованих рад із захисту дисертацій за профілем кафедр:					
- докторських	0	0	0	0	0
- кандидатських	0	0	0	0	0
Кількість зарахованих до:					
- докторантури	0	0	0	0	0
- аспірантури	0	1	0	2	3
Кількість випускників:					
- докторантів	0	0	0	0	0
- аспірантів	0	1	0	0	1
Частка випускників у % від прийому до:					
- докторантури	0	0	0	0	0
- аспірантури	0	0	0	0	100
Захищено науково-педагогічними працівниками докторських дисертацій з них випускниками докторантури, % в т.ч. у визначений термін (% від випуску)					
	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Захищено науково-педагогічними працівниками кандидатських дисертацій з них випускниками аспірантури, % в т.ч. у визначений термін (% від випуску)					
	0	0	3	2	1
	0	0	1	2	0

ХНАУ ім. В. В. Докучаєва визнання здобув завдяки талановитим вченим, які у різні роки працювали у ньому та стали засновниками наукових шкіл. Це в першу чергу всесвітньо відомий природознавець, засновник наукового генетичного ґрунтознавства та зональної агрономії, академік В. В. Докучаєв; засновник української школи біохіміків, президент АН УРСР, академік О. В. Паладін; відомий на весь світ ґрунтознавець, перший президент УААН, академік О. Н. Соколовський; засновник науки про ліс і лісову дослідницьку справу, академік Г. М. Висоцький; один із засновників вітчизняної селекції, всесвітньо відомий селекціонер, академік В. Я. Юр'єв; наукова школа рослинників-екологів засновники – професор Будрін П.В.; наукова школа професора Наумова Г.Ф. з алелопатії рослин; школа – Сучасні шляхи

Голова експертної комісії

В.Ю. Юхновський

удосконалення системи землеробства в Лісостепу України заснована член-кореспондентом УААН, д-р с.-г. наук, професор Будьонний Ю. В. та ще багато інших відомих на весь світ українських вчених, які збагатили світову аграрну науку, створили цілі наукові школи, працювали в стінах нашого одного з найстаріших вузів Європи.

Сьогодні численні учені-послідовники – науковці університету продовжують і розвивають ідеї талановитих вчителів. На підставі багаторічного наукового досвіду і виконання наукових досліджень в університеті сформувалися і функціонують 12 наукових і науково-методичних шкіл: агрономічного ґрунтознавства; рослинників-екологів; лісівничо-екологічної типології; патогенезу, імуногенезу і захисту рослин від інфекційних хвороб; динаміка популяцій і прогнозування масових розмножень шкідливих організмів; економічний механізм господарювання в аграрному секторі економіки та підвищення ефективності с.-г. виробництва; селекції і генетики с.-г. рослин; природозахисного і ефективного використання с.-г. земель; шляхи удосконалення системи землеробства в Лісостепу України; технології виробництва овочів; алелопатії рослин; науково-методична школа з питань бухгалтерського обліку.

Університет має достатню матеріально-технічну та експериментальну базу для проведення наукових досліджень та підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів. В університеті на сьогодні діють спеціалізовані вчені ради із захисту кандидатських дисертацій: К 64 803.01 – приймає до захисту кандидатські дисертації із спеціальності 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності); К 64 803.02 – приймає до захисту кандидатські дисертації із спеціальності 06.01.11 – «Фітопатологія» та 06.01.03 – «Агроґрунтознавство і агрофізика».

Експертна комісія зазначає, що науковий потенціал та рівень ведення наукової роботи на факультеті лісового господарства ХНАУ ім. В.В. Докучасва відповідає нормативним вимогам для проведення наукових досліджень та підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів з метою забезпечення наряду з підготовкою, проте звертає увагу на необхідність сертифікації та більш активного використання науково-навчальних лабораторій університету для проведення експериментальних досліджень студентами ОС «Спеціаліст». В якості рекомендації експертна комісія вважає доцільним проведення на базі випускової кафедри науково-практичних семінарів з залученням здобувачів ОС «Спеціаліст».

Голова експертної комісії

В.ІО. Юхновський

РОЗДІЛ 8. МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. В.В. ДОКУЧАЄВА ТА ВИПУСКОВОЇ КАФЕДРИ ЛІСІВНИЦТВА ФАКУЛЬТЕТУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Факультет лісового господарства Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва підтримує міцні наукові відносини з більш як 15 вищими навчальними закладами та науковими установами України, ближнього і дальнього зарубіжжя: Національним університетом біоресурсів та природокористування, м. Київ; Московським державним університетом ім. М.В.Ломоносова; Московською сільськогосподарською академією ім. К.А.Тімірязєва; Санкт-Петербурзьким державним лісотехнічним університетом; Львівським лісотехнічним університетом; Уманським національним університетом садівництва; Житомирським агроекологічним університетом; Університетом Вармін та Мазур, Ольштин, Польща; Державним університетом Нью Джерсі (Університет Рутгерс); з численними іншими навчальними та науковими установами Росії.

В жовтні 2013 року на факультеті лісового господарства проведена Міжнародна науково-практична конференція «Лісівнича освіта і наука: історія, сучасний стан та перспективи розвитку» з участю вчених-лісівників України, Росії, Польщі, Білорусії, Дагестану, Литви та Азербайджану.

Щорічно 8-10 студентів факультету лісового господарства проходять ознайомчу практику у фермерських господарствах та наукових установах Великобританії, Данії, Германії, Польщі та інших західноєвропейських країн.

Експертна комісія визначає, що рівень ведення міжнародного співробітництва факультету лісового господарства ХНАУ ім. В.В. Докучаєва та його кафедр відповідає вимогам акредитації.

РОЗДІЛ 9. ПЕРЕЛІК ЗАУВАЖЕНЬ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ ТА ЗАХОДИ З ЇХ УСУНЕННЯ

За період з 2005 по 2015 роки зауважень державних контролюючих органів щодо підготовки фахівців всіх ліцензованих освітньо-кваліфікаційних рівнів за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» та спеціальністю 7.09010301 «Лісове господарство» не було.

Експертна комісія вважає за необхідне висловити деякі зауваження, які загалом не впливають на позитивне рішення про акредитацію, але дозволять поліпшити якість підготовки фахівців денної форми навчання за напрямом підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» освітнього ступеня «Спеціаліст»:

1. Активізувати підготовку кадрів вищої кваліфікації, зокрема докторів наук за профільними спеціальностями, через залучення молодих вчених до навчання у докторантурі.

2. Рекомендувати випусковій кафедрі лісівництва факультету активізувати роботу з написання та видання підручників та навчальних посібників, особливу увагу звернути на навчальні дисципліни варіативної частини навчального плану.

3. Посилити роботу кафедр факультету щодо організації і проведення виїзних практичних занять на провідні сучасні підприємства лісового та деревообробного комплексу для ознайомлення з ресурсо- та енергозберігаючими, екологічно-безпечними технологіями лісовідновлення, лісорозведення, лісозаготівлі та переробки деревини.

4. Розширити бази практик на підприємствах, установах та організаціях лісгосподарського спрямування для підвищення ефективності практичної підготовки студентів.

5. Розширити міжнародні зв'язки з навчальними закладами і науковими установами країн Європейського Союзу і СНД в частині проходження ознайомчих і виробничих практик в господарствах лісового і садово-паркового профілю та здобуття грантів з навчальної і наукової діяльності.

6. Посилити профорієнтаційну роботу серед випускників ХНАУ ім. В.В. Докучаєва та інших вищих навчальних закладів, що здобули ОС «Бакалавр» та «Спеціаліст» з метою вступу на навчання для здобуття ОС «Магістр» зі спеціальності 8.09010301 «Лісове господарство».

7. Професорсько-викладацькому складу, що задіяний в навчальному процесі підготовки Спеціалістів, доцільно зосередити увагу на розширенні господарсько-договірних тем, збільшити кількість курсових робіт, курсових проектів та кваліфікаційних робіт із запровадженням інновацій.

На підставі вказаного вище експертна комісія зробила висновок про можливість акредитації напрямку підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» з ліцензованим обсягом 80 осіб денної та 80 осіб заочної форми навчання за ОС «Спеціаліст» спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство».

19 лютого 2015 року

Голова експертної комісії:

Доктор сільськогосподарських наук,
професор, завідувач кафедри лісової
меліорації і оптимізації лісоаграрних
ландшафтів Національного університету
біоресурсів і природокористування
України

Юхновський В.Ю.

Члени експертної комісії:

Доктор сільськогосподарських наук,
професор, завідувач кафедри лісового
господарства Уманського національного
університету садівництва

Шлапак В.П.

**З висновками експертної комісії
ознайомлений:**

Ректор Харківського національного
аграрного університету ім. В.В.

Докучаєва,

доктор сільськогосподарських наук,
професор, член-кореспондент НААН
України

Пузік В.К.

Голова експертної комісії

В.Ю. Юхновський

Порівняльна таблиця відповідності стану забезпечення Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва ліцензійним умовам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти ОС «Спеціаліст» зі спеціальності 7.09010301 «Лісове господарство» напрямку підготовки 6.090103 «Лісове і садово-паркове господарство» галузі знань 0901 «Сільське господарство і лісництво»

№ з/п	Назва показника (нормативу)	Значення показника (нормативу)	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4	5
1. Загальні вимоги				
1.	1.1. Концепція діяльності за заявленим напрямом (спеціальністю), погоджена з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями	+	+	Відповідає
2.	1.2. Заявлений ліцензований обсяг (денна форма навчання / заочна форма навчання)		80/80	
2. Кадрове забезпечення підготовки фахівців заявленої спеціальності				
3.	2.1. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин соціально-гуманітарного циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	85	100	+15 Відповідає
4.	у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	100	+50,0 Відповідає

1	2	3	4	5
5.	2.2. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фундаментального циклу дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	85	Не передбачено навчальним планом	-
6.	у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	Не передбачено навчальним планом	-
7.	з них: докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	20 але не менше ніж 1 доктор наук або професор на 25 осіб ліцензійного обсягу	Не передбачено навчальним планом	-
8.	2.3. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин фахових дисциплін навчального плану спеціальності (% від кількості годин)	85	100	+15 Відповідає

1	2	3	4	5
9.	у тому числі які працюють у даному навчальному закладі за основним місцем роботи	50	81,3	+31,3 Відповідає
10.	з них: докторів наук або професорів (при розрахунку частки докторів наук або професорів дозволяється прирівнювати двох кандидатів наук, доцентів, які мають стаж безперервної науково-педагогічної роботи в даному навчальному закладі не менше 10 років, а також є авторами (співавторами) підручників, навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або монографій, до одного доктора наук або професора)	20 але не менше ніж 1 доктор наук або професор на 25 осіб ліцензійного обсягу	38,5 [доктори наук: Ачасов А.Б., Гуторов О.І., Любимова Н.О., Мирось В.В.]	+18,5 Відповідає
11.	2.4. Наявність кафедри (циклової комісії) з фундаментальної підготовки	—	—	Не передбачено
12.	2.5. Наявність кафедри зі спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної науково-педагогічної спеціальності:	+	+	Відповідає
13.	доктор наук або професор	—	+	Відповідає
14.	кандидат наук, доцент	+	+	Відповідає
3. Матеріально-технічна база				
15.	3.1. Забезпеченість лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних програм (у % від потреби)	100	100	Відповідає
16.	3.2. Забезпеченість студентів гуртожитком (у % від потреби)	70	100	+30

1	2	3	4	5
17.	3.3. Кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів (крім спеціальностей, які належать до галузей знань 0102 "Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини" і 0202 "Мистецтво", крім спеціальності "Дизайн")	12	12,1	+0,1
18.	3.4. Кількість робочих комп'ютерних місць на 100 студентів (для спеціальностей, які належать до галузей знань 0102 "Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини" і 0202 "Мистецтво", крім спеціальності "Дизайн")	6	6	Відповідає
19.	3.5. Наявність пунктів харчування	+	+	Відповідає
20.	3.6. Наявність спортивного залу	+	+	Відповідає
21.	3.7. Наявність стадіону або спортивного майданчика	+	+	Відповідає
22.	3.8. Наявність медичного пункту	+	+	Відповідає
4. Навчально-методичне забезпечення				
23.	4.1 Наявність освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця (у тому числі варіативної компоненти)	+	+	Відповідає
24.	4.2. Наявність освітньо-професійної програми підготовки фахівця (у тому числі варіативної компоненти)	+	+	Відповідає
25.	4.3. Наявність навчального плану, затвердженого в установленому порядку	+	+	Відповідає

Голова експертної комісії

В.Ю. Юхновський

1	2	3	4	5
26.	4.4. Наявність навчально-методичного забезпечення для кожної навчальної дисципліни навчального плану (% від потреби): 4.4.1. Навчальних і робочих навчальних програм дисциплін	100	100	Відповідає
27.	4.4.2. Планів семінарських, практичних занять, завдань для лабораторних робіт (% від потреби)	100	100	Відповідає
28.	4.4.3. Методичних вказівок і тематик контрольних, курсових робіт (проектів)	100	100	Відповідає
29.	4.5. Наявність пакетів контрольних завдань для перевірки знань з дисциплін соціально-гуманітарної, фундаментальної та фахової підготовки (% від потреби)	100	100	Відповідає
30.	4.6. Забезпеченість програмами всіх видів практик (% від потреби)	100	100	Відповідає
31.	4.7. Наявність методичних указівок щодо виконання дипломних робіт (проектів), державних екзаменів	+	+	Відповідає
32.	4.8. Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів (у тому числі з використанням інформаційних технологій) (% від потреби)	100	100	Відповідає
33.	4.9. Наявність критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів	+	+	Відповідає
5. Інформаційне забезпечення				
34.	5.1. Забезпеченість студентів підручниками, навчальними посібниками, наявними у власній бібліотеці (% від потреби)	100	100	Відповідає

1	2	3	4	5
35.	5.2. Співвідношення посадкових місць у власних читальних залах до загальної чисельності студентів (% від потреби)	5	7,1	+2,1 Відповідає
36.	5.3. Забезпеченість читальних залів фаховими періодичними виданнями	4	16	+12 Відповідає
37	5.4. Можливість доступу викладачів і студентів до Інтернету як джерела інформації:			
	наявність обладнаних лабораторій	+	+	Відповідає
	наявність каналів доступу	+	+	Відповідає
6. Якісні характеристики підготовки фахівців				
38.	6.1. Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти			
39.	6.1.1. Виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, години, форми контролю, %	100	100	Відповідає
40.	6.1.2. Підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	Відповідає
41.	6.1.3. Чисельність науково-педагогічних і педагогічних працівників, які обслуговують напрям підготовки, займаються удосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, %	100	100	Відповідає
42.	6.2. Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше %			

1	2	3	4	5
43.	6.2.1. Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки:			
44.	- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10 Відповідає
45.	- якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	58,1	+8,1 Відповідає
46.	6.2.2. Рівень знань студентів з природничо-наукової (фундаментальної) підготовки:			
47.	- успішно виконані контрольні завдання, %	90	Не передбачено навчальним планом	-
48.	- якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	Не передбачено навчальним планом	-
49.	6.2.3. Рівень знань студентів зі спеціальної (фахової) підготовки:			
50.	- успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10 Відповідає
51.	- якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	56,5	+6,5 Відповідає
52.	6.4. Організація наукової роботи			
53.	6.4.1. Наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів	+	+	Відповідає
54.	6.4.2. Участь студентів у науковій діяльності (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях; участь в наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	Відповідає
55.	6.5. Наявність органів студентського самоврядування	+	+	Відповідає

Голова експертної комісії:

Доктор сільськогосподарських наук,
професор, завідувач кафедри лісової
меліорації і оптимізації лісоаграрних
ландшафтів Національного
університету біоресурсів і
природокористування України

Юхновський В.Ю.

Голова експертної комісії

В.Ю. Юхновський

Члени експертної комісії:

Доктор сільськогосподарських наук,
професор, завідувач кафедри лісового
господарства
Уманського
національного
університету
садівництва

Шлапак В.П.

**З висновками експертної комісії
ознайомлений:**

Ректор Харківського національного
аграрного університету ім. В.В.
Докучаєва,
доктор сільськогосподарських наук,
професор, член-кореспондент НААН
України

Пузік В.К.

Голова експертної комісії

В.Ю. Юхновський